

СибАК
sibac.info

ISSN: 2541-9412

СТУДЕНЧЕСКИЙ научный журнал

Выпуск №15(227)

часть 5

Қазақ тіліндегі мақалалар	34
Бөлім «Психология»	34
МЕКТЕП ЖАСЫНДАҒЫ БАЛАЛАРДЫҢ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ДАМУЫНА ТЕЛЕКОММУНИКАЦИЯНЫҢ ӘСЕРІ Уаликанова Аяулым Ырысбекқызы Байсеитова Дильназ Қанатбекқызы	34
Бөлім «Физика»	37
ФИЗИКА ПӘНІН ОҚЫТУДА АҚПАРАТТЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ Мамед Жарқынай Амантайқызы Қырықбаева Әсем Ақылшақызы	37
Бөлім «Энергетика»	40
ҚАЗІРГІ ӨНДІРІСТЕ ТЕЛЕМЕТРИЯЛЫҚ ЖҮЙЕЛЕРДІ ТИІМДІ ПАЙДАЛАНУ БОЙЫНША ҰСЫНЫСТАР МЕН АЛГОРИТМДЕР Манасова Айназ Нұрланқызы Копесбаева Акшолпан Ауелбековна	40
О'zbek tilidagi konferentsiya ma'ruzalari	43
Bo'lim «Tibbiyot»	43
JIGAR – HAYOT UCHUN MUHIM A'ZO Xusanova Malika To'xtamurod qizi Mamadaliyev Alp-Bahodir Shuhrat og'li Mamadaliyeva E'tibor Shuhrat qizi	43

O'ZBEK TILIDAGI KONFERENSIYA MA'RUZALARI

BO'LIM «TIBBIYOT»

JIGAR – HAYOT UCHUN MUHIM A'ZO

Xusanova Malika To'xtamurod qizi

*Talaba, tibbiyot fakulteti,
Toshkent tibbiyot akademiyasi,
O'zbekiston, Toshkent
E-mail: lutsiya17111990@gmail.com*

Mamadaliyev Alp-Bahodir Shuhrat og'li

*Toshkent davlat agrar universiteti
agrobiologiya fakulteti talabasi
O'zbekiston, Toshkent*

Mamadaliyeva E'tibor Shuhrat qizi

*Ilmiy rahbar, dotsent,
Toshkent tibbiyot akademiyasi gistologiya
va tibbiy biologiya kafedrasi mudiri,
O'zbekiston, Toshkent*

LIVER IS AN IMPORTANT ORGAN FOR LIFE

Malika Xusanova

*Student,
Faculty of Medicine,
Tashkent Medical Academy,
Uzbekistan, Tashkent*

Alp-Bahodir Mamadaliyev

*Student of Tashkent State Agrarian
University Faculty of Agrobiology
Uzbekistan, Tashkent*

E'tibor Mamadaliyeva

*Scientific supervisor, associate professor,
head of the department of histology
and medical biology of Tashkent Medical Academy,
Uzbekistan, Tashkent*

ANOTATSIYA

Mazkur maqolada tirik organizmlaning ichki organlaridan biri jigar haqida fikr yuritilgan. Jigar tanamizdagi eng katta ahamiyatga ega bo'lgan organlaridan biri. U hazm qilish jarayonida ishtirok etadi, organism uchun zarur bo'lgan moddalarni sintezlaydi. Bundan tashqari

jigar moddalar almashinuvida hosil bo'ladigan yoki tashqaridan kirgan zaharli moddalarni zararsizlantirib himoya vazifasini bajaradi.

ABSTRACT

This article discusses the liver, one of the internal organs of living organisms. The liver is one of the most important organs in our body. Participates in the process of digestion, synthesizes the substances necessary for the body. In addition, the liver performs a protective function, neutralizing toxic substances that are formed during metabolism or come from outside.

Kalit so'zlar: jigar, safro, jigar qopqasi, o't yo'llari, sirroz, glukoza, glikogen.

Keywords: liver, bile, hepatic valve, biliary tract, cirrhosis, glucose, glycogen.

Jigar organizmdagi eng katta bez (vazni 1200 – 2200 g). Qorin bo'shlig'ida, diafragmaning tagida, o'ng qovurg'alar va qisman chap qovurg'alar ostida yotadi. Rangi qizg'ish-qo'ng'ir, kattaroq o'ng bo'lagi bilan kichikroq chap bo'lagi bor. O'rta qismining pastki yuzasidagi ko'ndalang chuqurcha Jigar darvozasi yoki qopqasi deb ataladi. Shu joydan Jigarga arteriya, darvoza venasi, nervlar kiradi va jigarning o't yo'li, jigar venasi chiqadi. Bu o't yo'li o't pufagidan chiqqan yo'lga qo'shilib, o'n ikki barmoq ichakka quyiladigan umumiy o't yo'lini hosil qiladi [1].

Jigar organizmda 500 dan ortiq funksiyani bajaradi. Jigarning asosiy vazifasi filtrlash bo'lib, u qon orqali kelgan zararli moddalarni qondan tozalaydi. Unda oshqozon, ingichka ichak, taloq, oshqozon osti bezi va o't pufagidan qon keladi. Jigarda oshqozon tizimi, immunit tizimi va endokrin tizimi mavjud [2Юлдашева, М.Б. Jigar, uning inson organizmidagi vazifalari va ahamiyati / М.Б. Юлдашева, М.Ж. Парпиева, М.И. Саттарова, Д.С. Туйчиева. – Текст : непосредственный /].

Safro jigarda hosil bo'ladi va uning ovqat hazm qilishdagi ishtiroki xilma-xildir. Safro yog'larni emulsiya qiladi, ular lipaza bilan gidrolizlanadigan sirtini oshiradi; lipid gidroliz mahsulotlarini eritadi, ularning so'rilishini va enterotsitlarda triglitseridlarni qayta sintezini ta'minlaydi; oshqozon osti bezi va ichak fermentlarining, ayniqsa lipazaning faolligini oshiradi. Safro, shuningdek, o't shakllanishi, o't ajralishi, motor va sekretor faolligi stimulyatori bo'lib, tartibga soluvchi rolni ham bajaradi. ingichka ichak, epiteliositlarning (enterositlar) ko'payishi va desquamatsiyasi [3].

Moddalar sintezi. Jigar qonda CO₂, oqsil va lipidlarni sintezlaydi, ular hazm qilish paytida ovqat tarkibidagi karbondidratlarning parchalaydi. Hosil bo'lgan glukozani o'zida glikogen sifatida saqlaydi. Glukoza kerak bo'lganda, jigar o'zida saqlagan glikogenni glukozaga aylantiradi [4].

Toksik funksiyasi: Organizmga tashqi muhitdan turli xil zararli moddalar kiradi va ichki muhitdagi turli xil reaksiyalar natijasida toksik moddalar ishlab chiqiladi. Organizmning bunday zaharli moddalar bilan kurashuvchi bir qancha reaksiyalarga ega bo'lgan organ bu – jigar hisoblanadim [5Kurbanov, A.K., et al. "Study of Working Conditions and Environmental Pollution, When Applying the Herbicide Zellec." International Journal of Scientific Trends 1.2 (2022): 91-94.].

Jigar hujayralariga zarar yetishiga quyudagi omillar sabab bo'lishi mumkin:

- Lipid almashinuvining buzilishi: natijada jigar hujayralarida yog' to'planib qoladi. Buning oqibatida birinchi navbatda steatoz, so'ngra steatogepatit rivojlanadi.
- Genetik toplanish kasalliklari. Masalan, Vilsov-Konavalov kasalligiga mis metabolizmi buziladi va u jigar hujayralarida to'plana boshlaydi.
- Jigar ferment tizimlarining irsiy zaifligi jigar organining jiddiy kasallanishiga olib keladi.
- Turli etiologiyali gepatitlar: virusli, toksik (dori hamda alkogol), ishemik, jigarning yallig'lanishio'tkir yoki surunkali kechishi mumkin.
- Sirroz: toksik moddalarning jigarda doim ta'siri natijasida kelib chiqadi, nekrotik jarayonlar, qon kasalliklari, nasliy kasalliklar natijasida.
- Jigarda kuzatiladigan o'sma kasalliklari: jigar yomon sifatli o'smalari, kistalar, to'qima absesi.
- Jigarning funksional kasalliklari: Jilber, Dubin-Jonson, Kligler-Nayara sindromi.